

a tapasztalat szerint az ilyen jelölt, egészen ritka kivételeket nem számítva, ebbeli fogyatékos ismereteit az egyetemen soha többé nem tudja kipótolni.

Majd összehasonlítja a Bárá Eötvös József-Kollégium berendezését a budapesti középiskolai tanárképzőintézettel s megállapítja, hogy mindazok az eszközök, melyek fényes eredményeket hoztak és hoznak létre az Eötvös-Kollégiumban, így együtt nem állnak rendelkezésére a budapesti középiskolai tanárképzőintézetnek. Ezért kell a középiskolai tanárképzőintézeteket is olyan helyzetbe hozni, hogy a „Több és jobb tanulás“ (Szekfü Gyula jelmondata) megvalósulhasson.

Erdekes adatokat kapunk arról is, mily mértékben befolyásolja a tárgyválasztást a konjunktúra, tehát nem mindenki a hajlam a döntő. És mégis — mondja Melich — akik így választják szaktárgyaikat, azokból idővel kiválhatnak tudósok is, feltéve — tesszük hozzá —, hogy jeles tanulók voltak a gimnáziumban.

A középiskolai tanárképzésnek egyik intézményéről nem esett szó a kongresszuson. Ez a középiskolai tanárképző gyakorlóiskolája, ahogy sokan nevezik: a mintagimnázium. Pedig közel hét évtizedes működése után ez is rászorulna a reformra, annál inkább, mert nagy tévedésnek tartottuk mindig, hogy azt az iskolát annak idején tulajdonképpen kísérleti iskolának szervezték meg Herbart—Zillerék módjára, amelyhez hasonlót sehol az országban nem találunk. És mégis ebben neveltük a középiskolai tanárok jelentékeny hányadát olyan környezetben és olyan kivételes feltételek között, aminőkre a való életben nem volt példa. S amikor az ilyen tanárjelöltet egy év múlva odaállították, hogy 60 tanulót tanítson úgy, ahogy a mintagimnáziumban látta, akkor döbrent rá, hogy minden fáradozása hasztalan, az eredmény nem jelentkezik, s vagy új utakra tért és más módszereket keresett, vagy mindenkorra gyenge tanár maradt. A tanárok gyakorlati kiképzésére nem mintagimnáziumot, hanem a gyakorlati életnek mindenben megfelelő normális, jó iskolákat kell megszervezni, amelyekhez hasonló a többi iskola is és ez esetben a kezdő tanárok nem fognak lehetetlen helyzetekbe kerülni mind az iskola, mind a maguk kárára. Ez a kérdés azonban a tanárképzőintézeti tanács hatáskörébe tartozik s bizonyosan ezért nem volt tárgya a megbeszélésnek.

E kitérés után be is fejezzük ismertetésünket, noha még nem meritettük ki ennek a kiváló elaborátumnak tartalmát. Így a többi között megtaláljuk benne a Tanárképzőintézet és a Tanárvizsgáló Bizottság történetét és fejlődését. Ezekre nézve magára a füzetre utaljuk az olvasót. Melich János mindenestre nagy szolgálatot tett középiskolai tanárképzésünknek a problémáknak mindenoldalú, bölcs és józan feltárásával.

Friml Aladár.

Dr. Karl János: A földrajz tanítása. (Pedagógiai Szakkönyvek. Szerkeszti: Dr. Dékány István. 4. kötet.) Kiadja az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület, Budapest, 1937. (N. 8-r., 133 l.) Ára 4 P.

A háború előtt csak elvétve jelent meg egy-egy módszeres irányú magyar könyv. A háború óta lényegesen javult a helyzet. Az elmélet mellett gyakor-

latilag felhasználható könyveket is kap a magyar tanárság és tanítóság. Minden iskolafajnak szorgalmas, kiváló munkásai akadnak. Arra törekcsenek, hogy előre vigyék iskolafajuk és szaktárgyaik módszeres ismeretét.

A Pedagógiai Szakkönyvek című sorozat a középiskolák tanárainak készül elsősorban, de ha belemegedünk az egyes művek tanulmányozásába, azt látjuk, hogy minden iskolafaj tanárai és tanítói okulhatnak belőlük. Különösen áll ez Karl János művére. Rövid, világos, keveset beszél, de sokat mond. Ha ismerjük pedagógiai multját, illetve működését, akkor igazán nem csodálkozunk ezen. Kevés pedagógus ismeri annyira az egyes iskolafajtaikat, mint éppen Karl János. Tanított a kolozsvári és a budapesti kegyesrendi gimnáziumban, az angolkisasszonyok vezetése alatt álló polgáriiskolai tanárnőképző-intézetben, majd mint igazgató figyelte kartársai módszeres munkáját. Ezenfelül otthon tan a külföldi irodalomban, állandóan szemmel tartja a módszeres kísérleteket, amiről előadásai és cikkei tanúskodnak.

Könyvének I. részében bemutatja a mai földrajzi felfogás alapvetését: a mai földrajz kialakulását, a földrajztudomány szerkezetét, tárgyát és módszerét, a földrajzot mint tudományt és mint tantárgyat.

A II. rész a földrajzot foglalja össze az iskolában: a földrajz nevelőértéke, a földrajztanítás belső feltételei, a tananyag kiválasztása és elrendezése követi egymást.

A III. fejezetben rátér a tanítás gyakorlatának részletkérdéseire. A tananyag feldolgozásában bemutatja a tanítás menetét (formális fokozatok), a tanítás alakját, az ismétlést és összefoglalást, a rajzolást, a számok, grafikonok alkalmazását, a kirándulások felhasználását, a könyvek, folyóiratok, észlelések, földrajzi kísérletek értékesítését.

A IV. részben a földrajztanítás segédeszközeit tárja elénk: a tankönyv, a falitérképek, iskolai atlaszok, részletes helyi térképek, domborművű térképek használatát mutatja be. Látjuk a homokasztal és más szemléltető eszközök, a modellek, a földgömb, a film, az állóképek alkalmazásának lehetőségeit és szükségességét. Végül meggyőződünk szerzőnk munkájából, hogy mindezt a gyönyörű elgondolást csak megfelelő előadóterem és szertár birtokában lehet nyugodtan és eredményesen megvalósítani.

Minden évben ajánlatos legalább az év elején átolvasni a szaktárgyainkra vonatkozó módszeres munkákat. De vannak olyan módszeres művek is, amelyeket a más tárgyat tanító kartársaknak is érdemes át nézni. Szerzőnk munkája ezek közé tartozik. Amit a tananyag feldolgozásáról mond, azt minden tanárnak meg kellene szívlelnie, bármit tanítson is.

Minden elmélet annyit ér, amennyit meg lehet belőle valósítani a gyakorlatban. Szerzőnk nem ijeszt, nem állít fel óriási korlátokat, sőt csak figyelmeztet, tanít a helyes módszerre, óv és visszatart a túlzásoktól, a folytonos próbálgatásoktól és a minduntalan felbukkanó pedagógiai reklámtóltól. Szereti a diákságot, becsüli a tanárságot, azért kemény, fegyelmezett munkát követel mindkettőtől. A fiatal tanár- és tanítónemzedék képzésében feltétlenül szükség van szerzőnk munkájára.

Horváth Károly